

отримання процесуальних документів, а також можливість здійснення дистанційного досудового розслідування.

Підсумовуючи, можна зробити висновок про те, що законодавцем поетапно реалізується створення єдиного централізованого органу досудового розслідування, який здійснює протидію правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави та впроваджуються інфраструктурні, кібербезпекові заходи та безпекові гарантії для учасників кримінальних процесуальних правовідносин.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» від 14 квітня 2022 року 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>.

2. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо криміналізації контрабанди товарів» від 9 грудня 2023 року № 3513-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3513-20#Text>.

3. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27 липня 2022 року № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>.

4. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

Довженко Андрій Сергійович,
аспірант кафедри публічного управління
та адміністрування Національної академії
внутрішніх справ

ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕШКОДИ В УПРОВАДЖЕННІ ІНТЕГРАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З АВТОМАТИЗОВАНОЮ СИСТЕМОЮ ДОКУМЕНТООБІГУ СУДУ

В умовах воєнного стану в Україні наочно постала необхідність цифровізації досудового розслідування та судочинства. Такі заходи спричинені не лише необхідністю збереження матеріалів кримінального провадження у зв'язку з їх можливою втратою внаслідок бойових дій, а і, зокрема, спрощенням документообігу між органами досудового розслідування та судом.

Цифровізація кримінального провадження – новий етап розвитку кримінальної юстиції, який пришвидшить процес і створить нові можливості. Зміна культури мислення кримінальної юстиції з паперової на цифрову – це спільний виклик для всіх нас, – переконаний Денис

Гюльмагомедов, заступник Директора Національного антикорупційного бюро України [7].

Практичний старт цьому процесу було здійснено Національним антикорупційним бюро України з початком використання інформаційно-телекомунікаційної систему досудового розслідування «іКейс» (далі – іКейс) [4].

Також, про необхідність цифровізації досудового розслідування, наголошено у п.5 Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки [2]. Про початок роботи над запровадженням цього процесу оголосила і Національна поліція України у п. 62 Плану основних заходів Національної поліції України [6, с. 45]. Фактично такими прийнятими рішеннями зроблено кроки зі створення інформаційно-комунікаційних систем досудового розслідування (умовно назвемо їх «Системи»), що свідчить про значну увагу, яка приділяється цьому питанню органами правопорядку.

Водночас, ведення електронного кримінального провадження неможливе без забезпечення взаємодії з судом, а у цьому конкретному випадку, з автоматизованою системою документообігу суду «Д-3» (далі-Д-3). Національне антикорупційне бюро України має практичний досвід упровадження такого підходу, адже з 01.12.2023 розпочато використання інтеграції іКейс з Д-3 [5]. Станом на тепер інтеграцією передбачено можливість детективам Національного антикорупційного бюро України та прокурорам Спеціалізованої антикорупційної прокуратури подавати до Вищого антикорупційного суду клопотання про надання дозволу на проведення обшуку та клопотання про тимчасовий доступ до речей до та документів в електронній формі через іКейс.

Водночас із цим, та враховуючи досвід Національного антикорупційного бюро України, слід розглянути та конкретизувати ті основні перешкоди, які виникають під час запровадження таких інтеграцій та які необхідно буде подолати:

– **Необхідність забезпечення технічної можливості інтеграції.**

Скоріш за все Системи матимуть іншу, відмінну від Д-3, архітектуру, а тому, перешкодою, яку необхідно подолати є належне технічне налаштування інтеграції для передачі процесуальних документів, додатків, прийнятих рішень, накладених електронних цифрових підписів між системами, інтеграції ролей, учасників, необхідної інформації.

– **Захист систем та каналів зв'язку від втручання сторонніх осіб.** Враховуючи чутливість інформації, яка передаватиметься (персональні дані осіб, таємниця досудового розслідування), необхідно видається побудова належного захисту систем зв'язку та шифрування, що унеможливить перехоплення інформації сторонніми особами.

– **Забезпечення** можливості передачі процесуальних документів стороні захисту, іншим учасникам, яких вони стосуються. Забезпечення змагальності процесу передбачає можливість подачі заперечень, скарг, пропозицій, відзивів тощо стороною захисту, іншими учасниками, яких стосується той чи інший документ, який подається до суду з використанням Системи. Такий підхід є обов'язковим, оскільки, у разі, якщо такий механізм для умовно «протилежної» обвинуваченню сторони не буде створений, це очевидно призведе до невірніваження можливостей учасників.

– **Необхідність забезпечення інтеграції систем із системами документообігу суду апеляційної інстанції.** Зазначений виклик витікає із попереднього. Необхідним вбачається забезпечення можливості подачі процесуальних документів від органу досудового розслідування до суду та можливість оскарження рішень у апеляційній інстанції через Систему. А відтак і можливість суду апеляційної інстанції отримувати судову справу у такому ж вигляді, у якому вона подавалась до суду першої інстанції. Однак впровадження такого механізму одразу зіштовхується із необхідністю налаштування нових інтеграцій, адже версії систем документообігу місцевого суду та документообігу суду апеляційної інстанції можуть різнитись. Ба більше, система документообігу Київського Апеляційного суду є окремою системою від інших апеляційних судів [3]. Реалізація такої інтеграції не видається неможливою, однак потребує виділення додаткового часу на її подолання.

Однак такі перешкоди не є явно нездоланими та, все ж, запровадження інтеграцій Систем призведе до збільшення ефективності досудового розслідування.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квітня 2012 року № 4651-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n6974>.
2. Указ Президента України від 11.05.2023 № 273/2023 «Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>.
3. Рішення Ради України від 02.04.2015 № 25, яким затверджене Положення про автоматизовану систему документообігу суду URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0025414-15#n468>.
4. Про інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування «iКейс: Наказ Національного антикорупційного бюро України, Офісу Генерального прокурора, Вищого антикорупційного суду, Ради суддів України від 15.12.2021 № 175/390/57/72.
5. Про початок використання інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування у Вищому антикорупційному суді як у суді першої інстанції» Наказ Вищого антикорупційного суду від 17.11.2023 №35 зі змінами.

6. План основних заходів Національної поліції України URL: <https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/plan%20zahodiv2024.pdf>.

7. Конференція «JUSTCONF UKRAINE 2023: відчувати справедливість» URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/justecon-ukraine-2023-vidchuvati-spravedlivist.html>.

Драп'ятий Богдан Євгенович,
аспірант відділу конституційного права
та місцевого самоврядування Інституту
держави і права імені В. М. Корецького
Національної академії наук України

ВТРАТА ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ ЯК ПРАВОВИЙ НАСЛІДОК

Значимо, що нині одним із дискусійних питань у державній практиці застосування законодавства у сфері громадянства є питання припинення громадянства України внаслідок його втрати. Водночас необхідно вказати, що у статті 15 Загальної декларації прав людини від 10 грудня 1948 року, прийнятої на третій сесії Генеральної Асамблеї ООН Резолюцією 217 А (III), наголошено, що: «Кожна людина має право на громадянство. Ніхто не може бути безпідставно позбавлений громадянства або права змінити своє громадянство» [1]. Відповідно, право людини на громадянство є одним із універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини.

Адже основу міжнародних стандартів у сфері прав людини становлять норми природного права, що передбачає ідеали свободи, справедливості та рівності перед законом. Ці норми закріплені правовою системою кожної держави [2, с. 98].

Відтак наведені міжнародні положення в системному зв'язку із Законом України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року № 2235-III [3], а саме припинення громадянства України внаслідок його втрати, обумовлюють один із видових обмежень прав людини – права на громадянство, що, на нашу думку, вказує на настання певного правового наслідку для конкретної фізичної особи.

З огляду на це втрата громадянства України є однією з важливих юридичних підстав його припинення, а отже, залежно від нормативно-означеної системи юридичних фактів та відповідно до встановленої процедури застосування правових норм щодо конкретної фізичної особи у статусі «громадянин України» змістовно зумовлює настання для неї певного юридичного результату (правового наслідку).

Таким чином, необхідно зазначити, що настання правового наслідку у вигляді припинення громадянства кореляційно передують наявності юридичних фактів та відповідної процедури застосування правових норм. Відтак означений правовий алгоритм припинення